

December (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Elke maand weer gebeurt het me dat ik tijdens het samenstellen van de nieuwsbrief steeds meer onderwerpen tegenkom, zodat ik moet gaan selecteren om de brief leesbaar te houden en zelf ook nog aan iets anders toe te komen. Er is dus nog veel meer aan nieuws rond vrouwen en boeken en mijn selectie is soms willekeurig en van alles door elkaar. Afgelopen weken zijn er een paar literaire prijzen uitgereikt. *Minke Douwes* ontving in de Rode Hoed de tweejaarlijkse *Anna Bijns Prijs* voor haar roman "**Weg**" en *Jeanette Winterson* won met haar autobiografische "**Why be happy, when you could be normal**" the Independent Booksellers' Book prize 2012, geheel verdiend!

 In Trouw vond ik dit weekend een interview met hoorleraar conflict en veiligheid, *Beatrice de Graaf* (1975), verbonden aan het centrum voor terrorisme en contraterrorisme van de Leidse universiteit. Afgelopen maand is haar boek "**Gevaarlijke vrouwen**" uitgekomen. Ze portretteert 10 militante vrouwen, terrorisme-verdachten waaronder Ulrike Meinhof (RAF), de Belgische djihadiste Malika al Aroud en neo-nazi Beate Zschäpe. Vrouwen blijven binnen terroristische groepen vaak hangen in familie- en vriendschapsrelaties. Tanja Nijmeijer is er een voorbeeld van. Ze werd lang als naïef meisje afgeschilderd terwijl ze al lang radicaliseerde. Terroristische vrouwen worden zelden objectief beoordeeld op wat ze hebben gedaan. Ze worden neergezet als extreem gevaarlijk of juist het tegenovergestelde, alsof er maar 2 typen vrouwen bestaan. Een variatie op de maagd of de hoer? Beatrice de Graaf laat aan de hand van de portretten zien hoe vrouwelijke militanten worden neergezet, wat dat met hen doet en hoe er gebruik van wordt gemaakt binnen terroristische organisaties, waar de man-vrouw verhoudingen vaak niet anders zijn dan elders in de wereld. Misschien kunnen we er iets van leren over 'het kwaad' m.b.t. vrouwen en mannen.

De Israëliische *Yasmin Levy* is op tournee na het onlangs uitkomen van haar 5e album **Libertad**. Terwijl vrijwel al haar landgenoten in het Engels en Hebreeuws zingen, doet zij dat in het Ladino, de taal van haar Sefardische voorouders die in de 15e eeuw werden verdreven uit Spanje en Portugal. In eigen land is ze outsider en ook in de haar omringende landen is ze als Israëliische regelmatig niet welkom. Ze trekt door de wereld op zoek naar publiek en wil graag zich op meerdere muzikale gebieden ontwikkelen. Dus niet alleen traditionele Ladino liederen, maar ook Perzische en Turkse, en eigen songs schrijven waarin ze Ladino-elementen verengd met flamenco, fado, tango en Turkse muziek. "Libertad" is een oproep aan mensen, en vooral vrouwen, om op te komen voor hun vrijheid. Er zijn zoveel plekken waar vrouwen niet vrij zijn om te doen en laten wat ze willen, zowel dichtbij huis als ver weg.. Yasmin Levy probeert haar boodschap van vrijheid ook buiten de concertzalen uit te dragen. Ze is ambassadeur van Children of Peace, een Britse organisatie die probeert een goede verstandhouding te kweken tussen Israëliische en Palestijnse kinderen.

Een voor velen onbekende dichteres, **Inge Lievaart**, is vorige maand op 95-jarige leeftijd overleden. Ze werd gekarakteriseerd als oud, vroom, vrouw en vergeten. Tot Gerrit Komrij haar werk opnam in een bundel goedgekeurde gedichten. Tot haar dood heeft ze verzwakt maar zelfstandig gewoond in Scheveningen vlakbij zee in een huis dat poëzie ademde. Ze publiceerde acht dichtbundels en een paar bloemlezingen. Tot haar ongenoegen stond ze vooral te boek als christelijk dichteres. Ze voelde zich nauwelijks verwant met geestverwanten, "omdat gelovige lezers de verbeelding niet verstaan en heel letterlijk lezen. Dat druist in tegen elk mystiek besef", zei ze. Ze leefde met de seizoenen, met het zonlicht, de bomen, de vogels, de wind en het water. Die natuurobservatie vertaalde ze in 17 lettergrepige haiku's, waar ze zo bedreven in werd dat ze door de World Haiku Association werd gebombardeerd tot the grand old lady of Dutch haiku. Haar haiku's zijn

prachtig.

Opmerkelijk veel literaire activiteit bij vrouwenbibliotheek-betrokkenen deze weken.

Doris Hermanns zal op 14 december de door haar geschreven biografie, *Meerkatzen, Meißel und das Mädchen Manuela*, over de Duitse schrijfster *Christa Winsloe* (1888-1944) presenteren. Het wordt een feestelijke avond bij boekhandel Savannah Bay. Doris zal voorlezen uit het boek, ze wordt geïnterviewd en zal tijdens de borrel signeren. Doris runt het vrouwenantiquariaat Vrouwenindruk (online), maar heeft zich daarnaast de afgelopen jaren bezig gehouden met het leven en schrijven van Christa Winsloe. Christa Winsloe is het best bekend van het toneelstuk "Gestern en heute", waar meerdere verfilmingen van zijn gemaakt onder de titel "Mädchen in Uniform". Het gaat over lesbische liefde, en was in Nazi-Duitsland verboden. Zelf was ze openlijk lesbisch en leidde een leven dat tegen alle normen en verwachtingen inging. In haar werk staat seksuele identiteit en de positie van mannen en vrouwen centraal. Haar boeken en toneelstukken gaan over vrouwen die weigeren zich te conformeren. In haar eigen leven lijkt ze dat zelf weinig of niet gedaan te hebben. Tijdens WO II was ze in Zuid Frankrijk actief in het verzet. Daar is ze samen met haar partner door de Fransen doodgeschoten. De precieze toedracht is nooit helemaal opgehelderd. (meer info: www.savannahbay.nl)

Doris heeft mij in de bibliotheek regelmatig geholpen bij het bekijken van dozen geschonken en afgeschreven boeken en ze op hun relevantie voor de collectie beoordeeld. Ze weet verschrikkelijk veel van boeken van en over vrouwen. Doris, dank voor de fijne samenwerking, en een leuke avond de 14e!

Daarnaast hebben twee voormalig recensentes een boek uitgebracht afgelopen maand:

- *Hanneke Gunsing* heeft een groot aantal van haar columns van haar kleurrijke leven samengebracht in **D'OORSPRONG**. Ze beslaan een lange periode. Hanneke verhaalt over gebeurtenissen uit haar eigen leven. Voorvallen uit haar jeugd, o.a. de periode in pleeggezinnen en tehuizen, maar ook over verlies en rouw later in haar leven, over hoe het is om betrokken moeder en welzijnswerker te zijn. Alle facetten van het menselijk bestaan komen voorbij, vreugde en verdriet uit het leven gegrepen, geschreven met liefde alles wat menselijk is.

Jacqueline Lucas (1964) schrijft verhalen op basis van oud materiaal zoals sprookjes en mythen. In **Appelbomen en een heks** heeft ze 13 meer of minder bekende Grimm-sprookjes teruggelezen en ontrafeld. Op basis van de vragen die ze opriepen heeft ze een nieuwe invulling aan de sprookjes gegeven. Karakters en relaties hebben opnieuw vorm gekregen, geleid door tekst en fantasie. Zo zijn 13 nieuwe sprookjesachtige verhalen ontstaan, voor volwassenen. Ze worden omschreven als "juweeltjes, spannend met een vleug van herkenning en eigenzinnige twist". Vrijdag 30 november wordt het boek feestelijk gepresenteerd in Zwolle. Voor meer info: www.schrijfwerkplaats.nl

Onlangs uitgebrachte titels

Dorst van *Esther Gerritsen* waarin de wereld betreden wordt van een moeder en een dochter, meer vreemden dan intimi. Moeder gaat dood en dochter heeft na een vastgelopen verhouding besloten in te trekken bij haar moeder om voor haar te zorgen. Dat hoort een dochter te doen bij een moeder die er blij mee is. Maar zo gaat het niet. Beiden hebben goede bedoelingen maar leven met hun eigen problemen in hun eigen wereld. En het contact schuurt. Mantelzorg gaat niet altijd van nature, misschien wel heel vaak niet bij moeders en dochters.

Solange van *Marie Darrieussecq* heeft iets weg van Nabokov's *Lolita*, maar dan geschreven vanuit het hoofd van een pubermeisje. Haar fantasieën en hoe die al dan niet in praktijk worden gebracht komen voorbij, zodat we belangstelling voor haar krijgen en haar beter kunnen begrijpen? Er wordt een veranderende kinderwereld beschreven, ver van de volwassenen die nooit iets zien. En dan ontstaat een gewelddadige, mooie, grappige en wrede roman.

Herta Müller won in 2009 de Nobelprijs voor de literatuur en nu is haar debuutroman **Lage streken** voor het eerst in het Nederlands vertaald. Het bevat schetsen van het dorp in Roemenië waar ze opgroeide. Alle inwoners behoren tot de Duitse minderheid die wordt onderdrukt door het communistische regime. Andere vertaalde boeken van haar staan ook in de bibliotheek.

Slagschaduw van *Lilian Blom* vertelt over een oudere vrouw die wordt overgeleverd aan de regels en grillen van het verzorgingshuis waar ze sinds kort woont. Ze vindt het verschrikkelijk dat ze haar zelfstandigheid verliest terwijl ze gewend was haar eigen leven te bestieren en dankzij haar daadkracht de ellende van de oorlog heeft doorstaan. In het ouderlijk huis vinden haar kinderen een trommel met documenten en foto's en vragen hun moeder te vertellen over het verleden, met alle gevolgen van dien.

De laatste sterft van *Tess Gerritsen*, voor de liefhebbers het 10e deel van de Rizzoli & Isles bestsellers-serie. Over drie tieners die iets gemeenschappelijks hebben: de moord op hun ouders en pleegouders. Ze ontmoeten elkaar op het internaat. Zijn er nog meer verbanden?

De verzegelde brief van *Emma Donoghue* speelt in het Victoriaanse Engeland waar de vrouw van een admiraal droomt van een eigen loopbaan. Dat komt haar duur te staan.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

In de serie "*Vrouwen op vrijdag*" in Salon Saffier is na twee voorstellingen over Marguerite Yourcenar nu **Clarice Lispector** (1920-1977) aan de beurt op vrijdag 14 december. Ze is een van de grootste Zuid-Amerikaanse schrijfsters. In Oekraïne geboren emigreert haar Joodse familie kort na haar geboorte naar Brazilië om te ontkomen aan de pogroms tijdens de Russische burgeroorlog. In Rio de Janeiro studeert ze rechten en begint ze met schrijven, in het Portugees. Eerst voor kranten en later verhalen, novellen, kinderverhalen, brieven, columns en artikelen. Verschillende werken van haar zijn verfilmd of uitgevoerd op toneel. Haar debuutroman bracht veel opschudding teweeg met een interne monoloog, wat destijds in Brazilië heel vernieuwend was. "*Ze leek op Marlene Dietrich en schreef als Virginia Woolf*". Benjamin Moser heeft als proefschrift aan de UU een biografie over haar geschreven, "Why this world" waarin hij laat zien hoe haar kunst direct verbonden was met haar turbulente leven en hoezeer ze geworteld was in de Joodse mystieke traditie. Hij zal tijdens de voorstelling een portret van haar schetsen, en Arthur Japin verzorgt een aantal tekstvoordrachten. Haar in het Nederlands vertaalde verhalenbundel **Familiebanden** en haar novelle **Het uur van de ster** zijn in de bibliotheek aanwezig. Voor meer info en kaartverkoop www.salonsaffier.nl

Eerder schreef ik hier over het *Henriëtte Roland Holst jaar*, 60 jaar na haar overlijden. Op 10 december is er in theater 't Hoogt een documentaire over haar leven, **Droom en Daad**. De film reconstrueert perioden van haar leven aan de hand van oud filmmateriaal, gecombineerd met teksten van haar zelf uit brieven, gedichten, toespraken en boeken. Ze had contact met Trotski, Lenin en schreef met Rosa Luxemburg, was overtuigd socialiste, tijdens WO II actief in het verzet en kwam op voor arbeiders, jongeren en vrouwen. Filmmaakster Annette Apon is tijdens de vertoning aanwezig voor een zaalgesprek. (meer info: www.hoogt.nl). De autobiografie van Henriëtte Roland Holst "Het vuur brandde voort" en een aantal van haar dichtbundels staan in de bibliotheek. In de bibliotheek van Noordwijk is deze maand nog een tentoonstelling over haar leven en werk.

Nog tot en met 19 januari is in diverse Nederlandse theaters de voorstelling **Contrapunt** te zien, een productie van Janke Dekker naar de gelijknamige roman van *Anna Enquist*. In het *Contrapunt* probeert een moeder het verdriet over haar overleden dochter te verwerken door het spelen van de Goldbergvariaties van J.S. Bach. Elke variatie heeft een eigen hoofdstuk. De muziek roept herinneringen op aan gebeurtenissen in het leven van moeder en dochter. Het toneelstuk is in nauwe samenwerking met Anna Enquist ontwikkeld. Het is een ontroerend mooie voorstelling geworden waar muziek en toneel komen op een bijzondere manier samenkomen. Info en speellijst: www.contra.nl

Nieuwe aanwinsten in de Vrouwenbibliotheek

Het huis bij de plantage Van Amanda Smyth, over een opgroeiend meisje dat op zichzelf wordt terug geworpen in een patriarchale koloniale wereld

De gedeelde hemel van Christa Wolf, een liefdesgeschiedenis in Oost-Duitsland

De mansarde van Marlen Haushofer over een vrouw die zich bewust wordt van het psychisch isolement waarin ze leeft.

Nieuwe recensies

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2012/11/08/de-lichte-dagen-door-zsuzsa-bank/> <http://vrouwenbibliotheek.nl/2012/11/08/de-lichte-dagen-door-zsuzsa-bank/>

2/11/20/met-muijs-door-frederique-schut/

Gezien de beperkte openingstijden ligt de leenperiode voor boeken niet vast. Als je een boek langer dan een maand wilt lenen, wil je dan n.a.v. deze aankondiging een mailtje sturen om dit te laten weten. De brievenbus als retour-medium werkt prima.

De leenbijdrage voor 2012 is vastgesteld op € 25,- (vanaf april € 20,-). Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ING banknr 9266995 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2012'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek.

U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 november 2012